

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та
національної безпеки
Кафедра економічної теорії, інтелектуальної
власності та публічного управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

МУГИР ІГОР АНАТОЛІЙОВИЧ
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 332.024:630
(індекс)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ В РЕГІОНІ**
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

І. А. МУГИР
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
СИМОНЕНКО Леся Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **МУГИР Ігор Анатолійович**
допущений до захисту

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» березня 2023 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я та прізвище)

«_____» березня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **МУГИР Ігор Анатолійович** захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Настасія ПУГАЧОВА
(власне ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

МУГИР І. А. Організаційно-економічні інструменти державного управління лісгосподарською діяльністю в регіоні. – Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Поліський національний університет, Житомир, 2023 р.

В ході дослідження обговорювалися питання вдосконалення організаційно-економічного механізму управління стійким розвитком лісгосподарської діяльності регіону. Формується комплексна концепція механізму господарювання як цілісної системи з внутрішньою структурою і зовнішнім середовищем, представлені концептуальні напрямки реформування системи регулювання лісгосподарської діяльності регіону.

Було проаналізовано фактори та особливості розвитку лізингу в регіоні та визначено основні закономірності їх формування. Пропонована модель реформування організаційно-економічного інструментарію державного управління лісгосподарською діяльністю регіону, включаючи його економізацію, соціалізацію та екологізацію, обґрунтовано основні напрямки зміцнення екологізації.

Ключові слова: лісгосподарська діяльність, сталий розвиток, державне управління, організаційно-економічні інструменти, ліс.

SUMMARY

MUHYR I. Organizational and economic instruments of state management of forestry activities in the region. – Qualifying work on obtaining an educational degree Master in specialty 281 «Public management and administration» – Polissia National University, Zhytomyr, 2023.

In the course of the study, issues of improving the organizational and economic mechanism for managing the sustainable development of forestry activities in the region were discussed. A comprehensive concept of the management mechanism as an integral system with an internal structure and external environment is formed, and conceptual directions for reforming the system of regulating forestry activities in the region are presented.

The factors and features of leasing development in the region were analyzed and the main patterns of their formation were determined. The proposed model of reforming the organizational and economic tools of State Forestry Management in the region, including its economization, socialization and greening, substantiates the main directions of strengthening Greening.

Keywords: forestry activity, sustainable development, public administration, organizational and economic instruments, forest.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В РЕГІОНІ	9
Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ РЕГІОНУ	16
Висновки до розділу 2	22
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ РОЗВИТКУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ	23
Висновки до розділу 3	29
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ліси відіграють специфічну роль в регіоні з екологічної, економічної та соціальної точки зору. У зв'язку з цим розвиток лісового господарства має ґрунтуватися на організаційній та економічній підтримці управління лісовим господарством державою за рахунок використання ряду важелів регіональних (місцевих) органів влади та залучення територіальних громад. Нині лісове господарство в основному здійснюється державними лісовими підприємствами, що займаються комерційною господарською діяльністю. Застарілі логістичні бази, неповна інфраструктурна підтримка, відсутність мотивації до вдосконалення та застарілі підходи до господарської діяльності лісових господарств неефективні з урахуванням конкурентного чинника та їх повної участі на ринку. В рамках активного здійснення процесів глобалізації було створено взаємодію між країнами та регіонами, що сприяє обміну ресурсами та досвідом між ними, і була розроблена парадигма паралельного розвитку, що впливає з традиційних стереотипів лісового господарства і вимагає активації, оптимізації та поліпшення диверсифікація лісів. Впровадження даної парадигми потребує низки рішень та реформ на національному та регіональному рівнях з урахуванням умов сталого управління лісами в Україні. В даний час в регіонах України в галузі лісового господарства відсутній досвід розробки і впровадження механізмів розвитку, що призвело до сприйняття об'єкта дослідження і формування цілей і завдань щодо вдосконалення механізму організації та співпраці в галузі економічного розвитку лісогощодарської діяльності.

Головні атрибути розвитку у сфері лісового господарства та лісогощодарській діяльності досліджували В. Гоблик, М. Лендел, В. Кравців, В. Мікловд, Н. Маргіт, М. Нордберг, О. Мілашовська, М. Пітюлич, В. Папп, М. Пили, І. Синякевич, М. Полюга, І. Соловій, Ю. Туниця, Е. Томлінсон, Л. Полякова, О. Фурдичко, І. Юхновський та ін. Певні здобутки у вивченні

питань використання механізмів у лісогосподарській діяльності зробили М. Корецький, Л. Абалкін, І. Лукінов, Ю. Лузан, С. Мочерний, В. Марцин, П. Саблук, М. Пархомцю та іншим.

Вивчення організаційно-економічних механізмів державного управління є головним і досить складним завданням. Вчені та фахівці не мали чіткого уявлення про його походження, структуру та масштаби, що вказувало на відсутність обґрунтованого та системного підходу до оцінки. Вивченню механізмів розвитку лісового господарства в регіоні також не приділялося достатньої уваги, тому існує гостра необхідність у вивченні інституційних та економічних механізмів розвитку лісового господарства.

Метою кваліфікаційної роботи є пояснення науково-теоретичних основ та практичні пропозиції щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму державного управління розвитку лісового господарства в Житомирському регіоні. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань:

- дослідити теоретичні засади організаційно-економічних інструментів державного управління лісогосподарською діяльністю в регіоні;
- проаналізовано ефективність організаційно-економічних інструментів державного управління лісогосподарською діяльністю регіону;
- запропонувати напрями вдосконалення організаційно-економічних інструментів розвитку лісогосподарської діяльності регіону.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні засади удосконалення організаційно-економічних інструментів державного управління лісогосподарською діяльністю в регіоні.

Об'єктом дослідження є система організаційно-економічних інструментів державного управління лісогосподарською діяльністю в регіоні.

Теоретичною і методологічною основою кваліфікаційної роботи. Для досягнення поставленої мети в ході дослідження були застосовані наступні загальнонаукові методи: логічне узагальнення необхідності систематизувати основні концепції та підходи до дефініції організаційно-економічного

механізму розвитку лісової діяльності в регіоні; аналіз і узагальнення зборі та обробці статистичної інформації, що ілюструє поточну ситуацію та тенденції розвитку лісової діяльності в Житомирській області; монографічно, з урахуванням думок вчених з теоретичних засад розвитку лісової діяльності на регіональному рівні, щодо формування організаційно-економічного механізму державного регулювання їх забезпечення та з вивчення досвіду лісової діяльності в різних країнах; графіки для відображення результатів наукового пошуку; експертні оцінки – при формулюванні вагових коефіцієнтів щодо розрахунку показника комплексної оцінки розвитку лісової діяльності в регіоні та оцінка ефективності організаційно економічних інструментів державного регулювання лісгосподарської діяльності регіону.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-правові та законодавчі акти у сфері лісгосподарської діяльності, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Житомирській області, звітність лісових господарств Житомирського регіону, наукові дослідження зарубіжних та вітчизняних науковців, відносно об'єкту та предмету дослідження, офіційні інтернет ресурси.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Результати дослідження опубліковано в матеріалах науково-практичних конференцій Поліського національного університету.

Практичне значення отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає в тому, що завершені у кваліфікаційній роботі висновки поглиблюють теоретичні знання та наукові напрацювання, що стосуються організаційно-економічних інструментів державного регулювання лісгосподарської діяльності регіону. Отримані нами результати можуть призначатися основою при розробці стратегій, концепцій та програм щодо соціально-економічного розвитку регіону в цілому та лісгосподарської діяльності окремо.

Наукова новизна кваліфікаційного магістерського дослідження полягає в характеристиці теоретично-методологічних підходів і практичних

рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-економічних інструментів державного регулювання лісогосподарської діяльності регіону.

Структура та обсяг роботи. Обсяг і структура. Кваліфікаційну роботу викладено на 31 сторінці. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменування), містить таблиці та рисунки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В РЕГІОНІ

Лісові ресурси є важливим джерелом економічного зростання та розвитку регіонів. Державне управління лісогосподарською діяльністю є ключовим фактором забезпечення сталого розвитку лісових ресурсів, охорони біорізноманіття та екологічної стійкості регіону. У даному розділі розглянуто теоретичні засади організаційно-економічних інструментів державного управління лісогосподарською діяльністю в регіоні.

Державне управління лісовими ресурсами є системою органів державної влади та управління та органів місцевого самоврядування, які забезпечують раціональне використання лісових ресурсів, їх охорону та відтворення. Основною метою державного управління лісовими ресурсами є забезпечення сталого розвитку лісових екосистем та задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах.

Організаційно-економічні інструменти державного управління лісовими ресурсами включають такі напрями:

- правове регулювання лісового господарства, яке забезпечує виконання вимог законодавства щодо лісового господарства та контролює виконання цих вимог;
- організаційне забезпечення лісового господарства, яке включає організацію лісових робіт та контролю даних робіт.

Лісогосподарська діяльність регулюється та визначається низкою законів, підзаконних актів, постанов, актів та численними законами, такими як Господарський кодекс України [7] та Цивільний кодекс України [53], та певні нормативні акти та закони, які визначають форми та види лісогосподарської діяльності, а саме цивільні, фінансові та юридичні питання та відносини. Лісогосподарська діяльність, а саме підприємств лісової галузі, як юридичних

осіб різноманітних організаційних форм і діяльність підприємців (лісників), як фізичних осіб регулюється Цивільним кодексом України. Господарський кодекс України регулює діяльність юридичних осіб на засадах права керівництва та розпорядження майном.

«Економічні суб'єкти – це економічні організації, що діють на засадах прав власності або оперативного керівництва та мають правовий статус» [45].

Перелік Законів України «Про господарські товариства в Україні» [31], «Про власність в Україні» [30] регулюють та контролюють економічні та правові відносини лісогосподарської діяльності та встановлюють, яку саме власність обирає підприємство: державну, приватну чи колективну.

Ця сфера також регулюється Лісовим кодексом України [19], «Кодексом України про надра» [15], Законом України «Про основні засади запобігання та протидії корупції» [37], Закон України «Про тваринний світ» [39], Законом України «Про мінеральні ресурси» [35], закон «Про Червону книгу України» [40], постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження правил розповсюдження лісів» [34], та «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» [36] тощо.

З екологічних, соціальних та економічних поглядів ліс та лісогосподарська діяльність мають особливу роль, тому їх розвиток має ґрунтуватися на сучасній організаційній та економічній підтримці управління лісовим господарством з використанням ряду державних важелів. В даний час державні лісогосподарські підприємства в основному ведуть лісогосподарську діяльність, засновану на комерційній основі. Однак через застарілу матеріально-технічну базу, недосконалу інфраструктурну підтримку, відсутність мотивації до вдосконалення та застарілі підходи до управління лісовими підприємствами цей вид діяльності сьогодні може бути неконкурентоспроможним і не може брати повну участь у ринкових відносинах. Тому в сучасному лісовому господарстві повинні активізувати, оптимізувати і диверсифікувати свою діяльність. З цією метою в Україні

необхідно провести відповідні реформи на національному та регіональному рівнях і прийняти належні рішення і законопроекти.

«Ліси є важливою частиною національного багатства держави і регіонів. Вони являються джерелом сировини, що сприяє розвитку економіки та забезпечують покращенню екологічної ситуації, що в свою чергу поліпшує стан здоров'я населення. У цій галузі є продукти переробки, які дуже цінні. Та от, для задоволення потреб людини (лікування та харчування) або забезпечують виробничі процеси (виробляються продукти харчування, ліків тощо). Лісогосподарська діяльність відноситься до первинного сектору економіки, але на даному етапі воно тісно пов'язане з вторинним, третинним і четвертинним секторами (рис.1.1)» [51].

Рис. 1.1 Взаємозв'язки лісогосподарської діяльності з секторами економіки

Джерело: [адаптовано 51]

Існує тісний зв'язок між вищезгаданими зв'язками між лісогосподарською діяльністю та економічними секторами. У той же час лісове господарство може бути постачальником сировини для одних галузей і споживачем товарів або послуг для інших. В силу того, що переважною формою власності лісів є державна та історії свого розвитку лісозаготівельні підприємства мають такі

ознаки: функціонують за умов економічної кризи або будь-яких негативних зовнішніх умов; не беруть до уваги фактору конкуренції та не в повній мірі беруть участь у ринкових відносинах; не значний рівень підтримки від держави; браком ефективного організаційно-економічного забезпечення розвитку лісгосподарської діяльності.

Вивчення факторів, що впливають на управління лісгосподарською діяльністю в регіоні, показує, що це поєднання включає як конкурентоспроможність підприємств (зовнішніх та внутрішніх), так і розвиток управління лісовим господарством. Фактори розвитку лісгосподарської діяльності поділяються на загальні області, які формуються на державному і регіональному рівнях, а також на специфічні області, що відносяться до лісового господарства (рис. 1.2).

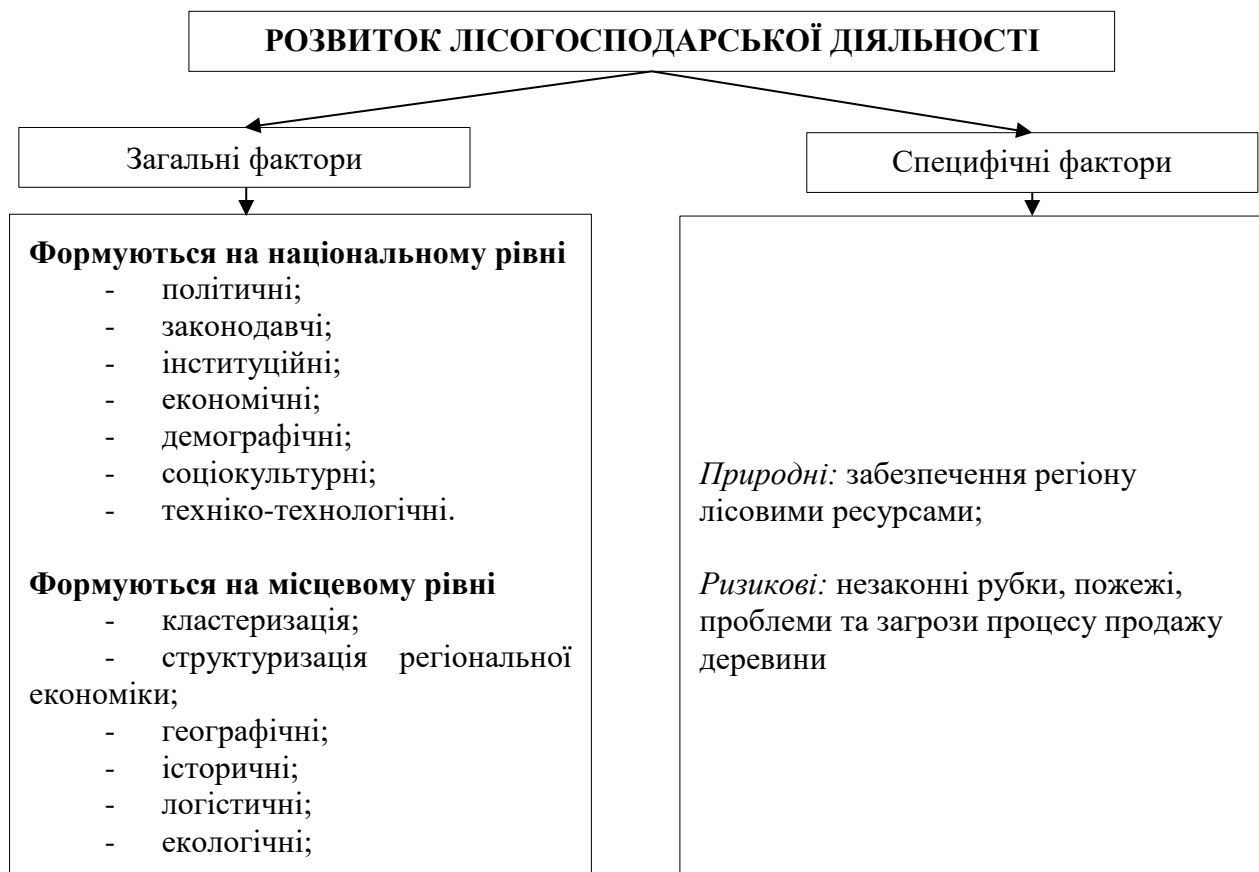

Рис. 1.2. Основні Фактори розвитку лісгосподарської діяльності регіону

Джерело: [адаптовано 51].

«Перспективи сучасного розвитку лісогосподарської діяльності залежать від ефективного та раціонального управління лісами, яке відповідає сучасним потребам економічної діяльності» [48].

Визначивши фактори (рис. 1.2.) , які безпосередньо мають вплив на лісову діяльність та її конкурентоспроможність. Зовнішні та внутрішні фактори конкурентоспроможності є загальними для різних секторів економіки. Але в лісовому господарстві також слід приділяти особливу увагу нераціональному використанню лісових ресурсів та враховувати умови збереження та відновлення існуючого лісового фонду.

На корпоративному рівні наступні фактори стимулюють конкурентне зростання: вартість ресурсів (вартість фізичних ресурсів на одиницю готової продукції, частковий та повний зворотний зв'язок щодо продуктивності); ціна (рівень та динаміка цін на всі види ресурси, що використовуються при виробництві готової продукції); «екологічний фактор» (сучасна економічна політика держави та її вплив на ринковий контрагент) [42].

Сучасний стан навколишнього середовища погіршується, навіть незважаючи на прийняття та ратифікації ряду міжнародних екологічних документів і законів України. Отже, однією з основних глобальних проблем є підтримка стабільності та сталості кліматичної системи. Ліси забезпечують вуглецевий баланс атмосфери, створюють умови для збереження біорізноманіття та чимало інших позитивних факторів для життя людини та природи. Отже, важливість лісів та лісогосподарської діяльності широко визнана, і в цьому немає сумнівів. Лісові угіддя загальною площею 10,5 млн га належать лісовому фонду України. З них 9,6 мільйона гектарів вкриті лісовою рослинністю. Але незважаючи на те, що площа лісів України складає всього 15,9 % її загальної території, вона як і раніше займає шосте місце в Європі за лісовими ресурсами і дев'яте за площею лісів [26]. Ліси нерівномірно розподілені по всій країні, тому вони не можуть мати найбільш позитивного впливу на клімат, ґрунт та водні ресурси. Однак ліси забезпечують потреби у деревині.

З метою покращення фінансового становища лісгосподарської діяльності необхідно вдосконалювати системи фінансування лісового господарства через створення Державного фонду розвитку лісового господарства, виділення коштів на існуючі бюджетні програми, в першу чергу на забезпечення діяльності установ резервного фонду і т.д. Головним моментом є забезпечення умов для продажу деревини на прозорій конкурентній основі з доступом до відкритих реєстрів для всіх дозволів та документів, здійснення підтримки та забезпечення сталого лісокористування.

Держава має і далі підтримувати та розвивати лісову науку та освіту, упроваджувати підготовку наукових та педагогічних кадрів в сфері лісового господарства. Необхідно вдосконалювати системи збуту деревної сировини. Основним завданням має бути забезпечення вітчизняних виробників сировиною [54].

Вплив військових операцій на сході України, а з лютого 2022 року повномасштабних бойових дій на значній території країни, стихійних лих та антропогенних аварій на лісові екосистеми справив дуже негативний вплив на лісове господарство. Також буде доцільно вдосконалити систему організації та управління мисливством.

Всі ці перераховані заходи мають бути реалізовані за рахунок Державного бюджету України. Також необхідно залучати кошти з місцевих бюджетів за умови співфінансування реалізації регіональних програм у галузі лісового господарства та полювання. Враховуючи важливу роль міжнародної технічної допомоги та ресурсів міжнародних фінансових установ як допоміжного інструменту для досягнення цілей, рекомендується використовувати фінансові ресурси міжнародних установ-донорів [51].

Позитивні якісні та кількісні зміни, внесені до лісового фонду, забезпечать стійке лісокористування, засноване на екологічних принципах, і будуть краще відповідати зростаючим суспільним потребам в деревині, інших лісових ресурсах і корисних властивостях лісів.

Висновки до розділу 1

Ліси складають важливу частину національного багатства української держави загалом та її регіонів зокрема. Є джерелом сировини для розвитку багатьох галузей економіки, сприяє створенню сприятливих умов та здорового довкілля для населення. Вони вимагають більшого догляду та захисту, особливо створені штучно, їх загальна площа в Україні становить більше половини. В Україні діяльність лісогосподарських підприємств координується Державним агентством лісових ресурсів України. Військові операції майже на всій території України, стихійні лиха та техногенні катастрофи створюють негативний вплив на лісогосподарську діяльність, тому ми повинні розробити організаційно-економічний механізм інструментів державного регулювання лісогосподарською діяльністю, які можуть зменшити або усунути ці негативні наслідки. Крім того, необхідно вдосконалювати системи організації та управління сферою мисливства.

За результатами проведеного нами дослідження можна зробити висновок, що в теперішніх умовах ефективний організаційно-економічний механізм, що являє собою взаємодію лісогосподарських підприємств, центральних органів влади, на регіональному рівні, органів місцевого самоврядування зможуть створити умови для розвитку конкурентоспроможної лісогосподарської діяльності в регіоні.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ РЕГІОНУ

Стале ведення лісогосподарської діяльності має певні критерії та показники, які характеризують рівень сталого розвитку лісового господарства на рівні даного регіону. Щоб визначити, чи відповідають стан та функціонування лісів регіону вимогам концепції сталого розвитку та наукових напрямків удосконалення лісової системи, лісовий фонд повинен бути проаналізований у трьох блоках: поточний стан лісів, оптимальний, що відповідає парадигмі сталого лісокористування та оптимальний стан лісів, що потенційно можливий.

Стан лісового комплексу в Україні є нестабільним і потребує уваги та ретельного моніторингу. За даними Державної служби статистики України, з 1990 по 2022 рік загальна площа лісів у країні зменшилась з 16,8 млн га до 10,5 млн га. Проте, за останні кілька років спостерігається збільшення лісових насаджень за рахунок проведення лісового господарства та залучення інвестицій [42].

Ефективність функціонування лісового комплексу в Україні також потребує покращення. Проблеми включають незаконну рубку лісів, недостатній контроль за лісовими ресурсами, неефективне використання лісових площ, низький рівень інвестицій у лісовий сектор тощо. Уряд України здійснює кроки для покращення ефективності лісового господарства, зокрема, за допомогою реформування лісового сектору та впровадження нових технологій та методів управління лісами.

У зв'язку з вищевказаним, можна зробити висновок, що стан та ефективність функціонування лісового комплексу Житомирської області залежить від загальної ситуації в Україні. Для покращення стану лісів необхідно проводити постійний моніторинг та контроль за лісовими ресурсами.

ДП «РАДОМИШЛЬСЬКЕ ЛМГ» – лісомисливське господарство, державне підприємство, яке розташоване в південно-східній частині Житомирської області на території Житомирського району. Загальна площа лісів лісівництва становить 30915 га і в адміністративно-господарському відношенні була розділена на шість лісництв (Радомишльське, Краснобірське, Кримоцьке, Поташанське, Потіївське, Білківське) (рис. 2.1).

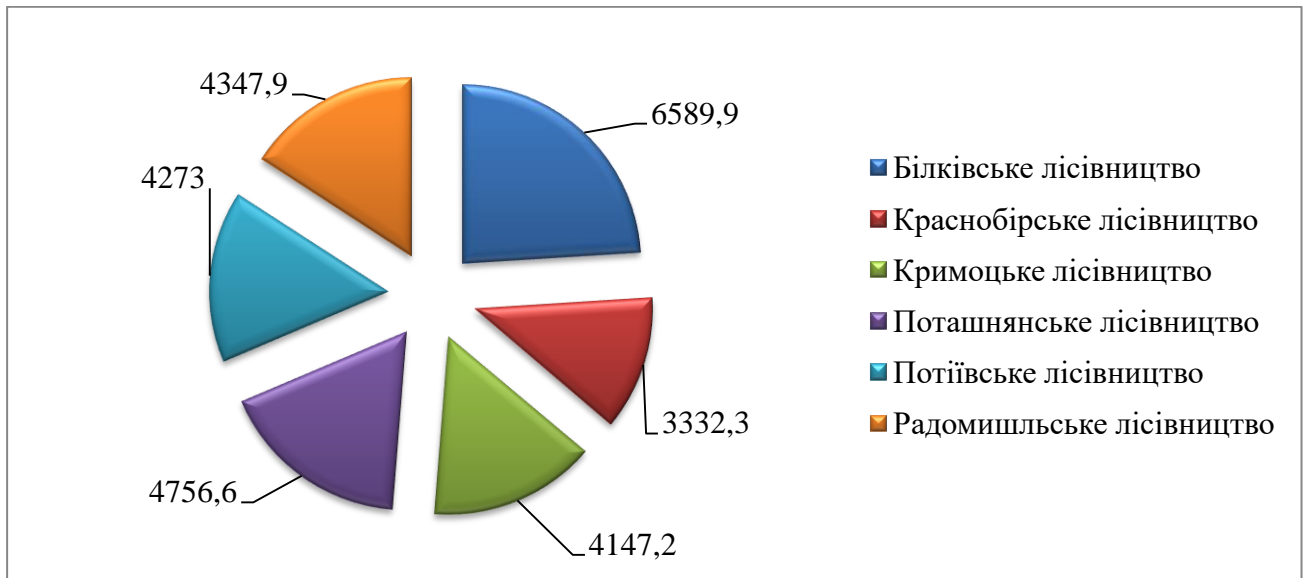

Рис. 2.1. Площі лісівництв у складі ДП «Радомишльське ЛМГ», га

Джерело: [побудовано автором за 47].

Район ДП «Радомишльське ЛМГ» розташування лісомисливського господарства відноситься до числа агропромислових районів області з добре розвинутим сільським господарством з вирощуванням зернових та овочевих культур, а також розвитку тваринництва м'ясо-молочного напрямлення.

Лісистість ДП «Радомишльське ЛМГ» складає 27,3 %. Ліси в зоні діяльності лісомисливського господарства розташовані нерівномірно. Так, в південно-східній частині вони представлені одним масивом (69 % загальної площі господарства). Інша частина лісового фонду розділена на 16 окремих урочищ, які розташовані на значній відстані одне від одного серед сільськогосподарських угідь [47].

Лісове господарство в економіці Житомирського району розташування займає провідне місце. Основні напрямки його розвитку це комплексне ведення

лісового господарства, спрямоване на раціональне використання та відтворення лісових ресурсів, забезпечення народного господарства сировиною, деревиною та іншими видами користування, підвищення водорегулюючих, захисних та рекреаційних функцій лісу [47].

З побічне лісове користування здійснює місцеве населення та приватні підприємства і це переважно заготівля дикоростучих ягід, грибів лікарської сировини, проводиться в основному для власних потреб і забезпечення попиту ринку. Мисливська фауна в лісах лісомисливського господарства представлена такими дикими тваринами: лось, кабан, козуля, заєць, куниця, лисиця, вовк, ондатра, бобер, тетерук, глухар, качка. Полювання носить спортивно-аматорський характер за ліцензіями на кабанів, лосів, козуль, а за відстрілочними картками на зайців і лисиць [47].

На території лісомисливського господарства культурно-оздоровчих закладів немає, але розміщення насаджень лісомисливського господарства зумовлює їх широке використання для відпочинку населення. Найбільш широко в культурно-оздоровчих цілях використовуються рекреаційно – оздоровчі ліси: ліси у межах населених пунктів – 38,2 га, лісопаркова частина лісів зеленої зони – 361,3 га, а також в значно меншій мірі лісогосподарська частина лісів зелених зон – 2156,7 га та ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг – 312,6 га [47].

Окрім задоволення потреб національної економіки в деревині та перероблених лісових товарах, лісові насадження мають важливе екологічне значення. і рекреаційну цінність. Лісонасадження покращують санітарно-гігієнічні умови життя людини, захищають ґрунти від вітрової та водної ерозії, регулюють стік поверхневих вод, захищають річки від замулення, підвищують врожайність полів, відновлюють та захищають дику природу та сприяють її відтворенню. Санітарні умови насаджень незадовільні через масове засихання сосни звичайної в останні роки через ураження шкідниками і хворобами. Особливу увагу слід приділяти подальшій інтенсифікації лісового господарства та загальному покращенню використання лісових товарів [48].

Стале лісокористування – це поєднання економічних, екологічних та соціальних аспектів лісокористування для довгострокового збереження лісів, їх сталого використання та підтримки їх численних функцій.

Розроблені положення проєкту відповідають основним принципам сталого лісівництва: дотримання чинного законодавства України та ратифікованих Україною угод; лісогосподарські заходи спрямовані на багатофункціональне використання лісової продукції та функцій для покращення економічної складової підприємств та збереження екологічних та соціальних вигод; збереження лісів та лісів, лісового біорізноманіття, унікальні лісові системи; розвиток єдиного; постійний моніторинг стану лісів, моніторинг; захист лісів, що мають екологічне значення.

На базі ДП «Радомишльське ЛМГ» була створена добровільна система сертифікації лісів для поширення інформації про управління лісовим господарством та практики управління на основі сталого розвитку.

У 2005 році всі ліси державного підприємства були сертифіковані акредитованим інститутом ринкової екології (Швейцарія) відповідно до вимог наглядової ради FSC Forest. Сертифікат SQS-FM / CoC-2712 був виданий з 12/07/2006 по 11/07/2011. На сьогоднішній день Рада з управління лісовим господарством (FSC) є єдиною ефективною міжнародною системою сертифікації лісів. FSC – це міжнародна неурядова організація, метою якої є розвиток системи екологічного лісокористування за допомогою системи сертифікації лісів [47].

У Житомирському регіоні державне управління лісогосподарською діяльністю здійснюється органами державної влади на різних рівнях: місцевому, обласному та національному. Організаційні інструменти державного управління лісогосподарською діяльністю в Житомирському регіоні включають наступні інструменти:

1. Державна лісова служба України є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері

лісового господарства. У Житомирському регіоні діє Державна лісова служба у Житомирській області.

2. Обласна державна адміністрація в Житомирській області здійснює виконання державної політики у сфері лісового господарства на регіональному рівні.

3. Місцеві органи влади в Житомирському регіоні забезпечують виконання державної політики у сфері лісового господарства на місцевому рівні. До них належать міські, селищні, сільські ради.

4. Лісогосподарські підприємства в Житомирському регіоні забезпечують виконання державної політики у сфері лісового господарства на практичному рівні, зокрема проводять роботи з охорони та відтворення лісів, діють як лісові майстерні та займаються розпилом та переробкою деревини.

5. Лісові охоронні підрозділи в Житомирському регіоні виконують функції охорони лісів, забезпечуючи дотримання правил експлуатації лісів, боротьбу з лісовими пожежами та запобігання порушення лісового законодавства.

6. Громадські організації в Житомирському регіоні можуть виступати як зв'язково-контрольні ланки між державними органами та населенням у сфері лісового господарства. Вони також можуть здійснювати самостійну роботу з питань охорони лісів та залучати громадськість до цих процесів.

7. Державне регулювання лісового господарства здійснюється через законодавчі акти та інші нормативно-правові документи, які визначають правила експлуатації лісів, процедури видачі лісокористувальних дозволів та інші питання.

Загалом, державне управління лісогосподарською діяльністю в Житомирському регіоні забезпечується системою різних інструментів, які взаємодіють між собою для досягнення загальної мети – збереження та відтворення лісових ресурсів, забезпечення стійкого розвитку лісового господарства та задоволення потреб населення в деревині та інших лісових продуктах.

Державне управління лісогосподарською діяльністю зазвичай має на меті забезпечити збереження та відтворення лісових ресурсів, економічний розвиток лісового сектору та соціальну підтримку місцевого населення. Чинники, які впливають на ефективність державного управління лісогосподарською діяльністю, включають:

1. Законодавство та політику: якість законодавства та політики є важливим фактором, який впливає на ефективність управління лісогосподарською діяльністю. Сучасне законодавство та політика не є чіткими, недостатньо прозорими та не відображають потребам лісового сектору, тому ефективність управління нині є низькою.

2. Фінансування: Державні ресурси на лісове господарство дозволяють здійснювати заходи з розвитку, збереження та відновлення лісів. Нинішні бюджетні обмеження та недостатнє фінансування призводять до погіршення стану лісових ресурсів та відповідно незадовільно реалізуються заходи з їх охорони.

3. Кваліфікація персоналу: Кваліфікація та підготовка персоналу, що займається лісовим господарством, також впливає на ефективність управління. Недостатня кваліфікація та невідповідність професійних навичок вимогам сучасності призводять до неправильного використання лісових ресурсів та недостатньої реалізації заходів з їх охорони.

4. Моніторинг та контроль: Ефективне управління лісовим господарством потребує постійного моніторингу та контролю стану лісів, а також відповідності реалізації заходів з їх охорони вимогам законодавства та політики. Недостатній моніторинг та контроль призводять до порушень законодавства та погіршення стану лісів.

Отже, аналіз відповідності функціональних показників лісового господарства Житомирського району, на прикладі ДП «Радомишльське ЛМГ» критеріям сталого розвитку показує, що проблемних питань достатньо. Для забезпечення сталого управління та ефективного вирішення державних управлінських проблем в лісах степової природної зони необхідний

конструктивний діалог на національному та регіональному рівнях між лісогосподарськими урядовими установами, об'єднаними територіальними утвореннями та громадськими екологічними організаціями з метою розробки та прийняття справедливих управлінських рішень і придатними, і надягати їх

Висновок до розділу 2

Провівши аналіз ефективності державного управління лісогосподарською діяльністю в Житомирському регіоні, можна зробити наступні висновки:

1. Лісовий фонд в Житомирському регіоні має значний потенціал для економічного, соціального та екологічного розвитку.

2. Незважаючи на це, управління лісовим господарством в регіоні має певні проблеми, такі як недостатній контроль за використанням лісових ресурсів, порушення екологічних норм та правил, низький рівень інвестицій та інші.

3. Застосування різних методів аналізу може допомогти виявити проблеми та недоліки в управлінні лісовим господарством та запропонувати рекомендації щодо поліпшення ефективності цього процесу.

4. Необхідно розвивати систему моніторингу та контролю за станом лісових ресурсів, забезпечити виконання вимог законодавства та політики в галузі лісового господарства, залучати інвестиції для розвитку лісового сектору та інші заходи.

Отже, ефективне державне управління лісогосподарською діяльністю в Житомирському регіоні є важливим завданням, яке може забезпечити стале та збалансоване розвиток економіки, соціальної сфери та охорони навколишнього середовища в регіоні.

РОЗДІЛ 3.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ РОЗВИТКУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ

Лісогосподарська діяльність є важливою складовою розвитку багатьох регіонів, оскільки ліси є природним ресурсом, який забезпечує значну частину економіки та життєдіяльності людей. Для забезпечення стійкого розвитку лісогосподарства регіону необхідно вдосконалювати організаційно-економічні інструменти, які забезпечують ефективне використання лісових ресурсів.

Одним із головних інструментів розвитку лісогосподарства є забезпечення стійкої лісової експлуатації, яка передбачає збереження лісових ресурсів, врахування їх природної відтворюваності та екологічних особливостей. Для цього необхідно розвивати науково-дослідну базу лісового господарства, проводити моніторинг стану лісових ресурсів та оцінку їх потенціалу, розробляти та впроваджувати сучасні технології вирубки та переробки деревини [15].

Також важливим інструментом є створення сприятливих умов для розвитку лісового господарства, зокрема шляхом підтримки інвестиційних проектів у цій галузі. Це може бути досягнуто за рахунок підвищення інвестиційної привабливості регіону, підтримки підприємництва, створення інфраструктури для лісового господарства, а також за рахунок залучення іноземних інвестицій.

Для забезпечення ефективності лісового господарства важливим є також розвиток ринку лісопродукції та впровадження сучасних механізмів торгівлі. Це можна досягнути шляхом підтримки лісової сертифікації, яка дозволяє забезпечити відповідність продукції лісового господарства міжнародним стандартам з охорони природи та екології.

Стале або адаптоване лісокористування має на меті досягти балансу між економічною потребою в ефективному використанні лісових ресурсів у

лісовому секторі та задоволенням потреб суспільства, з одного боку, та потребою у відтворенні, збереженні та постійному зростанні комплексної продуктивності, включаючи зростаючий лісовий потенціал, як середньостатистичні фактори навколишнього середовища.

Забезпечення екологічно та соціально відповідального ведення лісового господарства означає створення політики лісового господарства, орієнтованої на охорону навколишнього середовища, та механізму організаційного та економічного управління, що сприяє охороні навколишнього середовища. Сучасна екологічна лісова політика має формуватися на засадах визнання загальної і всеосяжної соціально-екологічної та економічної цінності лісових ресурсів і здійснюватися за допомогою управління лісовими екосистемами [3].

Стратегія, заснована на лісогосподарській діяльності, вимагає удосконалення, тобто забезпечення високих темпів зростання в цьому секторі за рахунок розвитку переробних підприємств.

Визначена політика і наявна програма в загальному задовольняють вимоги і принципи сталого розвитку і спрямовані на створення сприятливого ділового середовища, удосконалення ринкових інститутів, створення інфраструктури і розвиток людського капіталу.

Цілями політики є підвищення добробуту населення, зниження рівня бідності та розвиток людського потенціалу за рахунок стимулювання збільшення реальних доходів населення, надання державних гарантій та підвищення якості соціальних послуг. Головними напрямками реалізації напрямів програми є прискорення економічного зростання, підвищення ділової активності та конкурентоспроможності виробництва в країні.

Серед напрямків інвестиційного та інноваційного виду розвитку важливе місце займає лісогосподарська діяльність, основним завданням якої, згідно з концепцією, є підвищення ефективності комплексного використання деревини, пріоритетний розвиток переробки на основі поєднання лісозаготівель і переробки деревини [10].

Це означає, що середньострокова програма передбачає значну інтенсифікацію виробництва деревини за рахунок збільшення обсягів переробки деревини, а сталий розвиток лісового комплексу рівносильний повному використанню коштів фонду лісозаготівель.

Реалізація середньострокових програмних заходів дозволить істотно знизити сировинну орієнтацію експорту деревини, підвищити ефективність та конкурентоспроможність сучасного лісового комплексу, збільшити його частку у формуванні валового продукту та бюджету країни в цілому.

Для цього варто вирішити ряд завдань: технічна трансформація підприємств деревообробної промисловості, звертаючи увагу на впровадження системи лізингу; розвиток деревообробної промисловості, збільшення частки готової продукції; вдосконалення системи підготовки інженерно-управлінських кадрів; організація виробництва машин і устаткування; широко поширене використання деревини і відходів низької якості, в тому числі для виробництва електроенергії і тепла. Створення системи управлінських механізмів, що забезпечують сталий розвиток лісового комплексу, стає дуже актуальним завданням [6].

Отже, управління лісовим комплексом країни повинно здійснюватися насамперед шляхом регулювання та регулювання через диверсифіковану державну політику, засновану на розвитку ринкових, цивільних або договірних відносин між державою та підприємствами.

По-друге, стале лісокористування, засноване на пріоритетному розвитку переробки деревини та поліпшенні інтеграції, є важливим елементом державної політики в галузі лісового господарства.

По-третє, сталий розвиток лісогосподарської діяльності передбачає створення ефективних механізмів довгострокової оренди (концесії) лісового господарства, які забезпечують сприятливі умови для розвитку комплексного (багатофункціонального) використання лісових і лісових ресурсів, транспортної інфраструктури та компенсації орендарям (орендарям, концесія) у соціальній сфері та розвитку лісового господарства. Він вкладається в охорону природи.

По-четверте, організація доступу лісокористувачів до державних лісових ресурсів з метою максимального підвищення комплексної ефективності управління лісовим господарством є найважливішим елементом інституційної та економічної основи управління лісовим господарством.

По-п'яте, елементами економічного механізму сталого розвитку лісового комплексу повинні бути його соціальні та екологічні елементи, тобто органічний синтез стійких потреб лісу.

Як було визначено вище, головними напрямками організаційно-економічного вдосконалення управління лісогосподарською діяльністю є екологізація і соціалізація, економізація або демократизація.

Ми визначаємо економізацію як систематичність заходів, які спрямовані на максимізацію ролі та займаного місця економічних інструментів, методів та регулюючих органів у забезпеченні стійкості лісового комплексу, тобто економізація передбачає більш важливу роль, ніж методи господарювання (Додаток А). Економізація необхідна у зв'язку з переважанням методів управління лісовим господарством у лісогосподарській діяльності (Додаток А). Потреба у економізації пояснюється низьким впливом платежів в результаті; ефективного використання природних ресурсів (лісів).

Ми вважаємо, що основним кількісним показником є внесок бюджету в сектор природних ресурсів (лісове господарство) економіки України, також необхідно виділити рівень податкового навантаження, співвідношення між реальним рівнем і граничним рівнем податкового навантаження, співвідношення між податковим навантаженням і відтворювальний потенціал підприємств і т. д.

Основною метою підвищення ступеню економічної ефективності лісогосподарського механізму має стати створення системи оподаткування орендної плати, що забезпечує інноваційну стійкість лісового комплексу. Таким чином, система повинна бути політично підзвітною, простою в адміністративному відношенні, гнучкою, справедливою і рентабельною, тобто відповідати принципам управління.

Екологізація економічного механізму позначається як комплекс заходів, спрямованих на посилення врахування екологічних вимог і використання економічної оцінки екологічних і економічних функцій лісу при прийнятті рішень в системі лісових комплексів, комплекс заходів, спрямованих на розробку екологічних методів, способи та інструменти, що використовуються для вирішення проблем лісового господарства та лісового господарства, тоді як екологізація – це комплекс заходів, спрямованих на посилення врахування екологічних вимог та використання економічних оцінок екологічних та економічних функцій лісу при прийнятті рішень у системі лісового комплексу, комплекс заходів, спрямованих на розробку екологічних методів – це означає, що ландшафт вимагає більшої уваги до екологічних вимог і більш широкого використання екологічних критеріїв в державному управлінні (Додаток А).

Зростання забруднення, деградація лісових ресурсів та інші наслідки економічної діяльності підвищують глобальну роль лісів у регулюванні клімату та їх екологічні функції. Останній факт, з розвитком лісової сертифікації, із впровадженням безвідходних та адаптивних екологічних технологій, із зростанням екологічних витрат та зростаючим значенням екологічної безпеки, із зростанням споживчого попиту на органічні або «зелені» продукти, визначає включення екологічним аспектом до економічного механізму державного регулювання лісогосподарської діяльності.

Так, озеленення (екологізація) лісових платежів включає оцінку соціальної та екологічної цінності лісових ресурсів, вивчення наслідків економічної діяльності та оцінку завданої економічної шкоди. Отже, екологізація економічного механізму є наслідком і продовженням раціоналізації мислення та виробництва.

Екологізація виробництва відноситься до економії ресурсів, раціоналізації виробництва та його організації з мінімальними екологічними збитками, збереження природи, комплексного та багатофункціонального використання природних ресурсів, а стійкість виробництва визначається як сполука, яка забезпечує максимальний вплив на навколишнє середовище або максимальний

ступінь. Відповідність вимогам законодавства, що регулює природоохоронну діяльність і, в свою чергу, екологічне виробництво – нормативні параметри розвитку.

Підвищення ефективності економічного середовища ґрунтується головним чином на послідовному і систематичному застосуванні принципу більш ефективного відшкодування економічного збитку, заподіяного несприятливим впливом на ліси, на оцінці екологічних ризиків і про диференціацію винагороди працівників лісового господарства в залежності від рівня переробки деревини, екологічності та адаптивності технологій.

Соціалізація економічного механізму або демократизація (лібералізація) державного управління лісогосподарської діяльності визначається як система заходів, що підсилюють роль соціально-громадянських відносин, соціальних методів і норм управління за допомогою інституціоналізації та гуманізації механізмів регулювання (Додаток А).

Інституціоналізація відзначається як процес створення норм і правил, трансформації їх у систему, здатну задовольняти потреби окремих осіб, груп і суспільства в цілому, а також різні процеси організації соціальних одиниць. Інституціоналізація економічного механізму як процесу створення цінностей і традицій створює зовнішнє середовище для ефективного «функціонування» інших механізмів та інструментів державного управління лісогосподарської діяльності регіону.

Гуманізація інструментів державного управління лісогосподарської діяльності регіону визначається, як центр розвитку – це людина, яка бере активну участь в державному управлінні лісогосподарської діяльності регіону, зміцнює групову організацію та розвиває горизонтальні зв'язки. Потреба в соціалізації визначена слабкістю механізмів впливу на місцеву владу, ліквідацією традиційної системи цінностей, та нерозвиненістю існуючих соціальних норм та стандартів.

На наш погляд, основними напрямками підвищення ефективності соціально-економічного механізму є розвиток лізингу та багатопланова система добровільної сертифікації сталого лісового господарства.

Висновки до розділ 3

У розділі було досліджено ключові питання, пов'язані з розвитком лісового господарства та вдосконаленням організаційно-економічних інструментів державного регулювання лісогосподарської діяльності.

За результатами дослідження можна зробити висновок, що ефективний розвиток лісового господарства регіону потребує не тільки підвищення рівня технічного оснащення та науково-дослідної бази, але й вдосконалення організаційно-економічних інструментів.

Зокрема, важливими напрямками є підвищення ефективності використання лісових ресурсів, удосконалення механізмів державного регулювання та контролю, створення сприятливих умов для розвитку підприємництва у лісовій сфері, вдосконалення механізмів залучення інвестицій, з врахуванням екологічної, соціальної та економічної складових

Отже, вдосконалення організаційно-економічних інструментів розвитку лісогосподарської діяльності регіону є необхідним етапом у досягненні ефективного та стійкого розвитку лісового господарства та забезпеченні сталого розвитку регіону в цілому.

ВИСНОВКИ

Вивчення головних проблем та тенденцій розвитку лісогосподарської діяльності регіону та проведення оцінки ефективності і відповідності інструментів державного управління сталому розвитку і правилам інноваційної манери роботи лісогосподарської діяльності дали можливість отримати наступні висновки:

1) встановлено, що сучасна концепція переходу до сталого розвитку лісогосподарської діяльності регіону має ґрунтуватися на стратегіях адаптації та поєднанні інтенсивного та комплексного лісокористування. Так, організаційно-економічний механізм слід розглядати цілісно як систему з внутрішньою структурою, що складається з правових, соціальних, організаційних, екологічних та економічних інструментів, а його зовнішня оболонка або середовище – це інституційні та інформаційні інструменти державного управління.

2) оцінка та аналіз сучасної лісогосподарської діяльності регіону підкріплює висновок про те, що комплекс підходить до сучасних лісових обмежень і великих обмежень його розвитку. На практиці це визначається недавніми регулярними інвестиціями в розвиток деревообробної промисловості, в результаті яких зростання і прискорення обробної промисловості перевищують параметри, пов'язані з розвитком лісозаготівельної промисловості.

3) аналіз інструментів механізму організаційно-економічного управління лісогосподарською діяльністю в регіоні показує, що комплексне інтенсивне лісокористування, низька можливість переробки деревини і низька врожайність обумовлені невідповідністю методів управління вимогам і принципам сталого розвитку лісогосподарської діяльності регіону. У той же час аналіз існуючих лісових платежів ілюструє їх досить низький рівень і низьку диференціацію, не створює стимулів для розвитку лісозаготівлі, деревообробки та інтеграції виробництва. Існує тенденція щодо збалансування податкового тягара деревообробки та лісозаготівлі. Організаційні та економічні інструменти, представлені орендою лісових ділянок і сплатою орендної плати, призводять до збільшення обсягу економічної продукції в лісах регіону, що збільшує обсяг

виробництва з одиниці земельних ділянок і підвищує ефективність використання бюджетних коштів.

4) ми вважаємо, відбувається природне посилення екологічних механізмів та послаблення корпоративної соціальної відповідальності за ефективність впливу методів організаційно-економічного механізму лісгосподарської діяльності. На наш погляд, вдосконалення інструментів державного управління повинно здійснюватися на основі партнерства при врахуванні напрямків і загальної ефективності інвестицій, складності та адаптивності виробництва, а також в ході переговорів, тобто на основі розвитку та покращення цивільно-правових відносин.

5) пропонується модель щодо реформування організаційно-економічних інструментів та механізмів заснована на підході до оренди, диференціації та екологізації платежів і договірних відносин. Дана модель включає основні сфери вдосконалення організаційно-економічного механізму сталого розвитку лісгосподарської діяльності регіону, кількісні критерії оцінки, шляхи вдосконалення управління факторами успіху, а також методологічні положення для диференціації лісових послуг та раціоналізації процедур представлення лісових ділянок в комплексному та багатоцільовому користуванні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богданович О. Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу. Маркетинг і менеджмент інновацій. № 1. 2015.
2. Боголюбов В. М., Клименко М. О., Мельник Л. Г., Прилипко В. А., Клименко Л. В. Стратегія сталого розвитку. Підручник. Київ: Каравелла, 2017. 446с.
3. Боднар Р. С. Підвищення ефективності використання основних засобів підприємства на інноваційних засадах. Автореферат. Тернопіль: ТНТУ, 2018. 13с.
4. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: «Галич-прес», 2017. 236 с.
5. Гіляровський Л. Т., Тенловицкая А. В. Аналіз і оцінка фінансової стійкості комерційних організацій. Навч. посібник /Л. Т. Гіляровський./ 2016, С. 13-16
6. Гнатенко Є. П. Алгоритм аналізу основних виробничих засобів на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2016. №26 (1). С 99-105
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР) № 13. 2003. 192 с.
8. Гриньова В. М., Гребнева Ю. І. Дослідження сутності управління змінами в забезпеченні циклічного розвитку підприємств. *Бізнес-інформ*. Харків: Інжек. 2013. №12 С. 249 – 254
9. Державне агентство лісових ресурсів України. URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index> (дата звернення 22.12.2020). 15
10. Доберчак Н. І., Швець Л. П. Економіка виробництва. Навч. посібник. Київ: Каравелла, 2019. 258с.
11. Єпіфанова І.Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І.Ю. Єпіфанова, В.В. Джеджула. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.
12. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства. Навч. пос. Київ:

Каравелла, 2017. 256 с.

13. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності. Підруч. Київ: Каравелла, 2019. 320с.

14. Ковтуненко Т. В. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності (для магістрів). Навч. посібник. Київ: Каравелла, 2018. 496с.

15. Кодекс України про надра. від 16.08.2013. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=109060&cat_id=104385.

16. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. / ред. О. М. Кравчук, В. П. Лещук. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 508 с.

17. Красільнікова К. Є. Економічна сутність виробничих потужностей підприємств та фактори, що їх визначають. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Економічні науки, 2014, 6 (1): С. 16-19

18. Литвиненко С.Л., Яновський П.О. Економіко-організаційні аспекти оптимізації роботи підприємств транспорту: *монографія*. Київ: Кондор, 2017. 232с.

19. Лісовий кодекс України. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=102029&cat_id=65

20. Манойленко О. В., Строков Є. М., Ткаченко М. О. Управління інноваційними процесами: формування методичного підходу до подолання бар'єрів розвитку. Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: *кол. монографія* / ред.: М. О. Кизим, О. М. Тищенко. Харків: ВД "ІНЖЕК", 2013. С. 139-158.

21. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник. К.: Київський національний торговельно-економічний ун-т, 2011. 513 с.

22. Парасій-Вергуненко І. Аналіз операційної діяльності підприємства: проблеми та перспективи подальших досліджень. Київський національний

економічний університет імені Вадима Гетьман. 2016. №2. С. 107–115

23. Петренко В. Управління лісами в США. *Бізнесінформ* № 2 (116). 2016. С. 162-166

24. Пилипенко А. А. Менеджмент: підручник / А. А. Пилипенко, С. М. Пилипенко, И. П. Отенко. Харків: ВД «ИНЖЕК», 2005. 457 с.

25. Податковий кодекс України: станом на 14.07.2020 р.: відповідає офіц. тексту. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.

26. Полякова Л.В. Моделі управління державними лісами / Л.В. Полякова / Лісовий і мисливський журнал. Випуск 3. 2016. С. 6-12

27. Порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів. Затверджено постановою КМУ від 20 червня 2007 р. № 848. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/83655325>

28. Посвятенко Т. І. Фактори конкурентоспроможності суб'єктів на товарних ринках. Держава та регіони. Серія: «Економіка та підприємництво»4. 2015. С. 202-206

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

30. Про власність в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/697-12#Text>

31. Про господарські товариства в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

32. Про засади запобігання та протидії корупції. Закон України Закон України № 1506 від 11.06.2009 р. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=66921&cat_id=65316

33. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». Інструкція №379 від 16.09.2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

34. Про затвердження Правил відтворення лісів». Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2013. URL:

http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=108817&cat_id=104385.

35. Про затвердження Регламенту подання інформації про проведення рубок деревини у лісах». Наказ міністерства екології та природних ресурсів України від 05.03.2013 № 91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-13#Text>.

36. Про затвердження Санітарних правил в лісах України». Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=108859&cat_id=104385.

37. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Закон України від 14.08.2013. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=108789&cat_id=104385.

38. Про охорону праці. Закон України .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

39. Про тваринний світ. Закон України від 14.08.2013. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=108775&cat_id=104385.

40. Про Червону книгу України. Закон України від 14.08.2013. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=108782&cat_id=104385.

41. Прокопенко Ж. В., Мельник І. М. Механізм формування аналітичного забезпечення управління діяльністю лісогосподарських підприємств. Житомир. Державний університет «Житомирська політехніка» №4 (94). 2020 С. 56-63

42. Публічний звіт державного агентства лісових ресурсів України за 2019 рік. URL: <http://haa.su/1cB/>

43. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник 3-тє вид. / випр. і доп. Г. В. Савицька. Київ: Знання, 2007. 668 с.

44. Серединська В. М. Економічний аналіз: навчальний посібник / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович. Київ: Астон, 2010. 592 с.
45. Соловій І.П. Особливості державно-приватного партнерства в умовах реформування системи управління лісами та лісовим господарством України / І.П. Соловій, Г.М. Лесюк / *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. 2016. Вип. 8. С. 89-93
46. Стратегія сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на період до 2022 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B9CGEXC5v0a9MWZNBWZfY3BsdTg/view>
47. Статут ДП «Радомишльське ЛМГ».
48. Толчанова З.О. Шляхи реформування лісового господарства України з урахуванням закордонного досвіду. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Економіка: зб. наук. праць. Вип. Луцьк, 2008. С. 103-107
49. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 320 с.
50. Хозяїнов А. С. Вивчення закордонного досвіду управління відтворення лісов. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Харків. 2010. С. 7-10
51. Цалан М. І. Організаційно-економічний механізм розвитку лісгосподарської діяльності в регіоні. Ужгородський національний університет. Ужгород, 2018. 262 с.
52. Цибульов П. М. Бар'єри на шляху комерціалізації результатів наукових досліджень в Україні. *Наука та інновації*, Т. 5.2009. № 6. С. 87–96
53. Цивільний кодекс України: чинне законодавство України зі змінами та доп. станом на 11 жовтня 2012 р. Київ, 2012. 272 с.
54. Чернобай Л. І. Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. № 769. 2013. С. 125-131.

ДОДАТКИ

Система методів організаційно-економічного механізму стійкого розвитку лісного комплексу

Напрямок розвитку	Кількісна оцінка по рівням управління (країна, регіон, підприємство)	Основні проблеми	Напрями підвищення рівня ефективності господарчого механізму	Можливі ефекти
Економізація – зростання ролі економічних методів	доля платежів у собівартості і ціні продукції; рівень податкового тягаря, співвідношення фактичного і граничного рівня податкового тягаря; співвідношення податкового тягаря і відтворювальних можливостей підприємств; бюджетний внесок природоресурсної економіки; рівень виконання бюджетних зобов'язань: ступінь диференціації, кількість варіацій платежів; рівень економічної ефективності	низький рівень ставок лісових платежів, який визначає неефективне використання лісових ресурсів, неповне вилучення ренти; слабка диференціація платежів та їх «невикористання»	коригування ставок платежів, за допомогою індексації: більш повне вилучення ренти – рентний підхід: збалансований розподіл платежів за рівнями бюджету; гарантованість фінансування відтворення лісів; диференціація платежів від характеристик лісу: рівня переробки, адаптивності технологій; рентна система оподаткування, її інноваційна спрямованість	прибутковість, конкуренто-спроможність економічна ефективність сталого управління лісом
Екологізація- посилення екологічних вимог і цінностей лісу	частка екологічних витрат у виробництві; рівень податкового тягаря екологічних платежів; співвідношення платежів за зворотне споживання ресурсів і природоохоронних витрат; бюджетний внесок екологічних податків; експортна виручка від продажу квот на викиди; ступінь диференціації платежів; кількість екологічних оргструктур; для систем сертифікації ISO 14000; рівень природоохоронних витрат і ефектів; екологічність і адаптивність виробництва	великі екологічні та лісівничі втрати - а також слабкий облік економічного збитку в платежах за негативний вплив на середовище, які визначають деградацію лісів, незбалансованість використання та відтворення	більш повний облік екологічного збитку; оцінка екологічних ризиків; поступова реалізація принципу більш повної компенсації економічного збитку від негативного впливу на ліс; диференціація платежів з урахуванням рівня використання та відтворення природоохоронних витрат, екологічності та адаптивності виробництва, продукції та технологій	зростання якості лісового потенціалу, підвищення комплексної продуктивності лісоземельного угіддя еколого-лісоведення ефект сталого управління лісом
Соціалізація – підвищення ролі особистості і суспільства, цивільно-правових відносин через інституціоналізацію і гуманізацію механізмів управління	рівень соціальних витрат; соціальні програми і національні проекти, рівень їх фінансування; наявність і ступінь завершеності соціальних нормативів (прожитковий рівень, мінімальна і середня заробітна плата і т. д.); розвиток групових форм організації та управління, гуртки якості; частка сертифікованих лісів; багатомірність систем сертифікації; різні форми і рівні взаємодії бізнесу і суспільства (асоціації, союзи і т. л.)	відсутність реальних механізмів впливу на владу, низький рівень суспільної моралі, нездорова конкуренція і заздрість, а також відсутність належної мотивації, які визначають неефективну працю, високий рівень експлуатації трудящих і диференціації доходів	розвиток особистості і громадянського суспільства за допомогою участі громадян і громадськості в обговоренні прийнятих рішень; оцінка іміджу бізнесу і вплив на нього в ході добровільної сертифікації сталого управління лісом (екоаудиту); взаємодія громадських об'єднань, держави і бізнесу-ступінь розвитку державночастного і соціального партнерства: розвиток модельних або програмноцільових лісів	якість людського капіталу, рівень організаційної культури виробництва-соціальний ефект сталого управління лісом

